

ТМ	Г. XX	Бр. 1-2	Стр. 201 - 204	Ниш	Јануар - Јун	1997.
----	-------	---------	----------------	-----	--------------	-------

Приказ дела

Примљено: 11.10.1997.

Лела Милошевић

IZRADA DIPLOMSKOG RADA*

Izrada diplomskog rada predstavlja izazov za svakog diplomca. Korektno urađeni i uspešno odbrani diplomski rad potvrđuje sposobnost diplomca da se uklopi u savremene tokove života. Ova knjiga je namenjena upravo onima koji se nalaze pred izradom završnog diplomskog rada, mada može biti od koristi i pri izradi magistarske ili doktorske disertacije. Pored teorijskih autora pružio i velik broj praktičnih uputstava, koji su od velikog značaja za rešavanje problema na koje se nailazi u toku rada.

Tematski okvir knjige, počev od uvodnog dela, preko pripreme za izradu, način izbora i korišćenje izvora i literature, sređivanje literature, razrade materijala i definisanje novih saznanja, nije zanemario ni najsuptilnije probleme sa kojima kandidat pri izradi završnog rada, može da se suoči. Autor može da nađe pouzdan putokaz za nesmetano savladavanje pojedinih faza u izradi diplomskog ili drugog rada završnog tipa. U ovoj knjizi mogu se naći korisna uputstva za sve pisane radove, bez obzira na njihov nivo, stručni ili naučni karakter. Knjiga pruža saznanja o osnovnim pojmovima vezanim za istraživački i naučni rad i logičkim redom razmatra postupke u pojedinim fazama izrade rada. Obuhvata deset poglavlja: osnovna razmatranja, priprema za izradu diplomskog rada, prikupljanje i proučavanje literature, razrada diplomskog rada, pisanje teksta, dokumentaciona podloga i oblikovanje diplomskog rada, tehnička obrada diplomskog rada, odbrana diplomskog rada, ocena diplomskog rada, rešavanje i izdavanje i zaključak i literaturu.

Postavlja se pitanje iz koje oblasti uzeti diplomski rad? Autor naglašava da treba stalno imati na umu da je uloga pri izboru problema, koji će biti predmet obrade u diplomskom radu, podjednako važna kao i veština potrebna da se taj problem reši. Osnovna ideja vodiča treba da bude sklonost i talenat za bavqewe određenom naukom ili određenom vrstom posla, mada je nešto odlučujuća i mogućnost zapošljavanja i perspektiva profesionalnog bavqewa određenom oblašću po

* Dr Sokol Petrović, Metodika izrade diplomskog rada. - Niš: Učenička zadruga Gimnazije "S. Marković" u Nišu, 1996.

zavr{etku {kolovawa.

Nakon izbora teme za diplomski rad koja, nagla{ava autor, treba da bude savremena, ni previ{e uska, ni previ{e {iroka, i formulacije problema, defini{e se predmet istra`ivawa kao centralni deo u diplomskom radu. Odrelewem predmeta istra`ivawa konkretizuje se ono {to }e se stvarno istra`ivati. Zatim se odrejuju ciqevi, zadaci, hipoteze i metodika istra`ivawa. Posledwu etapu u delu planirawa i pripreme za izradu diplomskog rada predstavqa prijava teme, weno obrazlo`ewe i prihvatawe.

Ina~e, da bi rad bio efikasan i da bi se postigli visoko vrednovani rezultati, po autoru, neophodno je precizno programirawe i planirawe svake etape rada.

Posle usvajawa teme, obja{wawa autor, treba pristupiti prikupqawu i prou~awawu literature. Obrada literature je zna~ajan deo celokupnog rada na temi, od usvajawa pa sve do provere i primene rezultata u praksi. Treba naglasiti da je danas upotrebom kompjutera u bibliotekama, kori{ }ewe literature znatno olak{ano. Na po~etku rada na temi sastavqa se radna bibliografija koja sadr`i spisak kwiga, ~asopisa, magistarskih i doktorskih disertacija, ~lanaka, priru~nika i enciklopedija. Ona se razlikuje od kona~ne bibliografije, koja se navodi u diplomskom radu po zavr{etku izrade jer sadr`i spisak konsultovanih jedinica koje pokrivaju {iru oblast od zadate teme. Autor upozorava da je sastavqawe radne bibliografije mukotrpan posao koji zahteva dosta upornosti i vremena, ali da je to dragoceno iskustvo potrebno svakom mladom istra`iva~u.

Veoma je va`no, po mi{qewu autora, da se tokom izrade rada vode bele{ke jer se u toku rada prikupi obimna grafa sa mnogo ~iwenica, ideja i citata. One mogu biti bibliografske, predmetne i metodolo{ke. Bele{ke treba sastavqati tako da se mogu koristiti i kasnije, pri pisawu drugih radova. Posle zavr{etka prikupqawa grafe sledi etapa sistematizacije prikupqenog materijala u ciqu lak{eg i efikasnijeg kori{ }ewa.

Kada je zavr{ena priprema pristupa se izradi diplomskog rada. Ovo je stvarala~ka faza koja po~iwe prikazom situacije u vezi sa datom temom kod drugih autora, preko razrade sopstvenih hipoteza. [to se ti~e strukture diplomskog rada autor isti~e da diplomski rad predstavqa zaokru`enu celinu od koje se o~ekuje skladan odnos pojedinih delova me|u sobom i delova prema celini, sa jasnim i logi~kim rasporedom. Gruba podela strukture diplomskog rada bila bi na uvodni, centralni i zakqu~ni deo. Dobro komponovan diplomski rad podrazumeva logi~an i prirodan raspored ukupne graje unutar svakog dela, glave, poglavqa i pasusa. U okviru svake celine mora se obezbediti odgovaraju}a jedinstvenost, harmonija i homogenost.

Kada je re~o naslovu diplomskog rada autor nagla{ava da je te{ko definisati kona~an naslov diplomskog rada na po~etku izrade. Zbog toga se pribegava tzv. radnom naslovu, koji se koristi sve do kraja, ~ak i u nekoliko varijanti, sve dok se nakon detaqnog prou~awawu literature ne utvrdi definitivan naslov. Naslov diplomskog rada treba da bude jasan, po mogu}stvu kratak i da asocira ~itaoca na su{tinu istra`ivanog problema.

Daqe autor govori o sadr`aju diplomskog rada i o uvodu. Sadr`aj

je deo diplomskog rada koji, zavisno od autora, nalazi svoje mesto na po~etku ili na kraju rada. U wemu se navode svi va`niji delovi diplomskog rada s tim {to ga ni u kom slu~aju ne treba opteretiti i time smawiti preglednost. Uvod se nalazi na po~etku rada, ali se pi{e na kraju, isti~e autor, kada je ukupna materija uobli~ena, tako da diplomac mo`e da sagleda celinu i da kratkim predstavqawem svog rada u uvodnom delu pobudi pa`wu ~itaoca. Uvod mo`e da sadr`i kratak komentar koji se odnosi na li~ne motive za izbor odrejene teme i na te {ko}e koje su se javqale u toku izrade.

[to se ti~e metode, autor smatra da to koju je metodu koristiti diplomac u svom radu zavisi od prirode rada i preporuke mentora ili nekog iskusnijeg stru~waka. Kori {jewe standardnih metoda ne zahteva wi-hovo detaqno opisivawe, ve} se ~italac upu}uje na odgovaraju}u literaturu. Ukoliko diplomac koristi nestandardne metode, neophodan je detaqan opis, dovoqno ta~an i potpun.

Prikupqene podatke treba klasifikovati, a onda pristupiti wi-hovoj obradi. Nakon toga sledi analiza i tuma~ewe rezultata. Rezultati se naj~e {je prikazuju tabelarno, koriste se histogrami, dijagrami i kru`ni dijagrami. Zadwa etapa kvalitativne analize je provera rezultata. U ovoj fazi vr {i se logi~ka, teorijska i prakti~na provera dobijenih rezultata u skladu sa prvobitno postavqenim teorijskim postavkama.

Diplomski rad se zavr {ava zakqu~kom gde su ukratko predstavqeni ciqevi i zadaci koji su bili postavqeni, metodologija istra`ivawa, najva`niji rezultati i pitawa koja su ostala bez odgovora. Autor nagla {ava da se zakqu~ak pi {e kratkim i jasnim re~enicama.

On tako je smatra da je veoma va`no da pre nego {to se pristupi pisawu kona~nog teksta treba napisati koncept. Koncept se pi {e po odrejenom planu, na osnovu bele`aka pripremqenih u fazi prikupqawa i prou~avawa literature, ali uz punu slobodu misli i izra`avawa, demonstriraju}i pri tome sopstveni, originalni prilaz problemu. Kada je koncept gotov autor preporu~uje da "odle`i" odrejeno vreme jer je vremenska distanca neophodna svakom u ci qu kriti~ke i objektivne ocene svoga rada. Zatim se pristupa reviziji koncepta i pisawu kona~nog teksta gde posebnu pa`wu treba posvetiti organizaciji teksta i jezi~koj i stilskoj korektnosti. Veoma je va`no jezi~ko i stilsko oblikovawe teksta, jer je ~iwenica da nejasno i neta~no izra`ena misao gubi, u znatnoj meri, od svoje nau~ne vrednosti. Obim rada zavisi od individualnih sklonosti diplomca. Rad ne sme biti ni preobiman ni prekratak, upozorava autor, jer preobimni radovi deluju odbojno, a kratki radovi ostavqaju utisak povr {nog i neozbiqnog pristupa temi. Nakon prve verzije sledi revizija teksta koju obavqa diplomac.

Autor tako je upozorava da rad obavezno treba da ima citate, fusnote, kona~nu bibliografiju i priloge, kao i na to da je veoma va`na i tehni~ka obrada teksta, jer se prvi utisak o radu sti~e vizuelno i mo`e presudno uticati na stav~itaoca prema radu.

Na kraju obja {wava kako izgleda odbrana diplomskog rada koja je javna i koja ostaje u se}awu kandidata ali i prisutne publike i napomiwe da, ukoliko je rad dobar, diplomac treba da razmi {qa o objavqivawu svog rada. Pripremu diplomskog rada za {tampu treba izvr {iti uz pomo} mentora, jer je to rad sa zajedni~kim idejama, a i mentor uglavnom ima do-

sta iskustva u izdavaštvu.

Dakle, autor je izložio genezu, proces izrade jednog stručnog rada u svim njegovim glavnim etapama, od izbora teme do štampawa rukopisa, odnosno odbrane.

Kwiga je namewena svima koji studiraju, ali i onima koji istražuju i pišu. Ona pruža saznanja o osnovnim pojmovima vezanim za istraživački i naučni rad i logičkim redom razmatra postupke u pojedinim fazama izrade rada. Zbog toga je podjednako interesantna kako diplomcima tako i onima koji formuliraju teme i ocenjuju takve radove. S obzirom na to da kod nas ima malo radova koji se bave jednom ovakvom vrstom problema, smatram da će kwiga izazvati veliko interesovanje, svakako najpre onih kojima je zapravo i namewena.